

Prof. Jacek Szewczyk
Akademia Sztuk Pięknych
im. Eugeniusza Gepperta
we Wrocławiu.

Wrocław, 29.03.2023 r.

Recenzja przygotowana w ramach postępowania doktorskiego
Pana mgr Jana Drozdy z Wydziału Artystycznego Uniwersytetu w Ostrawie, w dziedzinie
sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki piękne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętego przez
Radę Naukową Instytutu Sztuk Plastycznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

TEMAT ROZPRAWY

Temat rozprawy doktorskiej mgr Jana Drozdy - Ewokacja archetypów.

Promotor pracy doktorskiej - dr. hab Marek Sibinsky.

SYLWETKA KANDYDATA

Jan Drozd urodził się w Opawie w 1974 roku. Studia rozpoczął w 1993 roku na kierunku - Film animowany i nauczanie w szkołach średnich - w Katedrze Twórczości Plastycznej Uniwersytetu w Ostrawie, Czechy. Ukończył studia w roku 1998, uzyskując tytuł magistra. Po studiach rozpoczął pracę w QQ Studio, jako plastyk i animator, gdzie współtworzył muzykę i animację dla programów telewizyjnych oraz filmów animowanych dla dzieci. Od roku 2003 do 2014 pracował w Liceum Plastycznym w Ostrawie, ucząc grafiki komputerowej i animacji. Pomiędzy rokiem 2014 a 2017 pracował w technikum, jako nauczyciel rysunku, grafiki komputerowej i animacji. W roku 2017 rozpoczął pracę na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Ostrawskiego, gdzie jako wykładowca w Katedrze Grafiki i Rysunku uczy grafiki komputerowej i współrealizuje projekt Centrum Cyfrowego. Poza pracą na uczelni zajmuje się muzyką grając w zespołach Všehomír i Tamala.

DZIAŁALNOŚĆ ARTYSTYCZNA

Pan mgr Jan Drozd zrealizował od 2003 do 2019 r. 9 wystaw indywidualnych. Od ukończenia studiów w roku 1998 brał udział w kilkudziesięciu wystawach zbiorowych, konkursach grafiki artystycznej i komputerowej w Czechach i zagranicą.

Poza działalnością wystawienniczą mgr Jan Drozd pracował w Studio QQ, gdzie zrealizował wiele projektów filmowych

i animowanych. Zajmował się postprodukcją filmową, tworzył scenariusze, współpracował przy projektach zbiorowych - „Wonderful show”, „Pod pokličkou”, „Pytlíkov”.

Realizował własne projekty, tworzył motywy muzyczne do programów telewizyjnych, spotów reklamowych i wideoklipów.

- „Vánoční slovo”/Świąteczne słowo - motyw muzyczny programu Telewizji Czeskiej,

- projekty plastyczne i animacja „Kvarteto”/Kwartet - program Telewizji Czeskiej,

- projekty plastyczne i animacja

„Plamínek” /Płomyk - krótki film animowany dla dzieci,

- projekty plastyczne i animacja

„William a Delvin” - animowana reklama,

Współpracował przy projektach multimedialnych i prezentacjach.

WYSTAWY INDYWIDUALNE

2019 - Jan Drozd v Oáze, Grafika, Galerie Pape, Odry, Czechy,

2018 - Degustacja, Grafika, Zielona Góra, Polska,

2014 - Kostel sv. Michala, Malby, Kujavy, Czechy,

2013 - Kostel sv. Michala, Malby, Kujavy, Czechy,

2011 - Ahol Gallery, Malby, Ostrava, Czechy,

Hudební bazar, Malby, Ostrava, Czechy,

2008 - Klub Atlantik, Malby, Ostrava, Czechy,

2007 - Knihkupectví Academia, Malby, Ostrava, Czechy,

2005 - Galerie Viridian, Malby, Ostrava, Czechy,

2003 - Minikinokavarna, Malby, Ostrava, Czechy.

WYSTAWY ZBIOROWE

2021 - Grafika roku, Císařská konírna Pražského hradu, Praha, Czechy,

ZNAK-ILUZE-PROJEKCE, Galerie Student, Ostrava, Czechy,

Industrial Landscape, Muzeum Motoryzacji, Tarnowskie Góry, Polska,

In Five, Hyberská 4, Praha, Czechy,

C_Z_S_K_1_3_2_1, Dům umění Opava, Opava, Czechy,

DOSTRZEC PIĘKNO, Galeria Rektorska Akademia Sztuki w Szczecinie, Polska,

2019 - Bez limitu „Kafka – przelamywanie granic”, Opava, Czechy,

Grafika roku, Obecni dům, Praha, Czechy,

WOSa - Akademia Sztuk Pięknych we Wrocławiu, Polska,
AU – UF, Banská Bystrica, Słowacja,
GEO.MIGRACJE TRANSGRAFICZNE, Kielce, Polska,
6 Międzynarodowe Triennale Grafiki Cyfrowej – Gdynia 2019, Polska,
Sztuka jest Grą, Galerie Viléma Wünscheho, Havířov, Czechy,
Szara Zona, Galeria Sztuki Współczesnej "Elektrownia" Czeladź, Polska,
2018 - Do Humberta – Wystawa studentów i nauczycieli Wydziału Grafiki FU OU,
Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie, Polska,
(DOB1) – Pracownia grafiki z Ostrawy (Drozd, Janáček, Krupicová, Moravcová, Sibinský), UMK
Toruń, Polska,
Portrét – Kolektivní výstava, Absintový klub Les, Ostrava, Czechy,
2013 - Výstava pedagogů oboru Grafika Suš Ostrava, Cooltour, Ostrava, Czechy,
Výstava pedagogů oboru Grafika Suš Ostrava, Městské muzeum Krnov - Flemmichova vila,
Czechy,
2006 - Galerie Pod svícnem, Salón barva - Frýdek Místek, Czechy,
2005 - Galerie Pod svícnem, Salón portrét - Frýdek Místek, Czechy,
2003 - Přátelé – Galerie Mlejn, Ostrava, Czechy,
2002 - Dům umění, Ostrava - Katedra výtvarné tvorby, 10 let, Czechy,
1998 - Galerie Sokolská, Ostrava - výstava diplomových prací, Czechy,

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA

2019 - **Grafika roku**, nominacja w kategorii serigrafia. Stowarzyszenie obywatelskie Inter-Kontakt-Grafik, przy współpracy z Miastem Stołecznym Praga.
2005 - **Magazyn Strategie** - spot reklamowy miesiąca, Praga,

DZIAŁALNOŚĆ PEDAGOGICZNA, POPULARYZATORSKA I ORGANIZACYJNA

Mgr Jan Drozd zatrudniony na stanowisku wykładowcy, prowadzi zajęcia z grafiki komputerowej i współpracuje przy realizacji projektu Centrum Cyfrowego. W ramach obowiązków organizacyjnych przygotowuje materiały do akredytacji przedmiotów związanych z projektowaniem i ich wdrażaniem do dydaktyki. Przygotowuje i realizuje wystawy indywidualne i zbiorowe. Współpracuje przy Międzynarodowym Sympozjum Serigraficznym - ISSO.

UDZIAŁ W PROJEKTACH I SYMPOZJACH

Mgr Jan Drozd brał udział w następujących projektach:

Transfer wiedzy naukowej i technologii.

LAG - Festival of Art and Independent Games - warsztaty studenckie, współorganizowane przez - Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet w Ostrawie oraz Uniwersytet Cyryla i Metodego w Trnawie. Projekt jest zakrojony na szeroką skalę próbą przybliżenia niezwykle nowatorskiej dziedziny, jaką jest działający od 2012 roku w Cieszynie na Wydziale Artystycznym kierunek „Projektowanie gier i przestrzeni wirtualnej”.

Challenge - GAME LAB – International Laboratory for Game Studies and Design 2019 –2022

- warsztaty online organizowane przez międzynarodowe zespoły studenckie i ich mentorów/pracowników akademickich.

Interreg - Sztuka ponad granicami

- celem projektu jest stworzenie interaktywnej miejskiej przestrzeni wystawienniczej OpenAirExpo, angażującej artystów

i mieszkańców. Sztuka wyjdzie poza galerie, w przestrzeń miejską oraz wirtualną. Efektem projektu jest przybliżenie wszystkim grupom docelowym nowych technologii cyfrowych, a także zaangażowanie i edukacja społeczności lokalnej, poprzez udostępnienie okien/witryn i interakcję z dziełami sztuki, za pomocą aplikacji AR. Przestrzenie wystawiennicze będą zintegrowane ze strategicznym planem turystycznym miasta.

Współpraca uczelni i wydziałów artystycznych z lokalnymi partnerami publicznymi oraz podmiotami przemysłów kreatywnych przy prezentacji działalności edukacyjnej i twórczej

- celem projektu jest zorganizowanie wspólnej imprezy wystawienniczej, podczas której wydziały i uczelnie artystyczne prezentują publiczności swój dorobek artystyczny. Publiczną prezentację uzupełniają inne działania towarzyszące, które obejmują głównie programy skierowane do lokalnych szkół podstawowych, gimnazjów, szkół zawodowych i szkół artystycznych. Połączenie edukacji artystycznej oraz komunikacja z platformą przyszłych kandydatów na studia. Komunikacja z segmentami przemysłu kreatywnego, które łączą edukację artystyczną ze sferą aplikacji, co jest kluczowe w przyspieszeniu rozwoju kreatywności w centrach regionów.

Międzynarodowe sympozja

Sympozjum serigraficzne - ISSO/2016 - 2020.

The 13th Asian Forum on Graphic Science - AFGS 2021.

WYKAZ PUBLIKACJI

Degustace – Wystawa dwunastu nauczycieli z oddziału Grafika Suš Ostrava, 2013 Ostrava,

Uniwersytet Zielonogórski – Miesięcznik społeczności akademickiej, Uniwersytet Zielonogórski, 2018 Zielona Góra,

Kafka – Przełamywanie granic, dodatek, Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie, OKO Opawa, 2019
Krakow,

ISBN: 978-83-65570-41-3

ISSO 2016 – 2018, Wydział Sztuki Uniwersytetu Ostrawskiego, 2018 Ostrawa,

ISBN: 978-80-7599-040-2

Crossing Boundaries Festival of Art and Independent Games, Uniwersytet Śląski, 2019 Cieszyn,

ISBN: 978-83-65570-41-3

Challenge - GAME LAB – International Laboratory for Game Studies and Design 2019 –2022,

Uniwersytet Śląski, 2022,

ISSO 2018 – 2020, Wydział Sztuki Uniwersytetu Ostrawskiego, 2020 Ostrawa,

ISBN: 978-80-7599-213-0

OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Rozprawa doktorska mgr Jana Drozdy zatytułowana - *Ewokacja archetypów* - składa się ze wstępu, 3 rozdziałów, zakończenia, obszernej bibliografii i liczy 57 stron. Integralną częścią ostatniego rozdziału są reprodukcje grafik doktoranta. Tytuły rozdziałów, to - *Człowiek i sny, Ja i sny i Ewokacja archetypów*. Rozdział pierwszy dzieli się na trzy części - *Historia śnienia, Archetypy* oraz *Sny i sztuki plastyczne*. Rozdział pierwszy zawiera rys historyczny, w którym doktorant odnosi się do symboliki snów i ich wpływu na działalność człowieka, od czasów starożytnych do teraźniejszości. Przedstawia teorię archetypów zapoczątkowaną przez Sigmunda Freuda i rozwiniętą przez Carla Gustava Junga, wykorzystywaną m.in. w psychoterapii. Systematyzuje oddziaływanie snów bezpośrednio lub pośrednio na sztuki wizualne. Rozdział drugi dzieli się na cztery części - *Teoria, Praktyka, Dziennik snów i Forma*. W tym rozdziale doktorant skupia się na sobie i daje nam opis własnych doświadczeń z wchodzeniem w świadomy sen, potem zdaje relacje ze sposobów i technik zapamiętywania snów, w końcu przedstawia uzasadnienie użycia technologii druku cyfrowego UV i serigrafii, do realizacji serii grafik, będących przedmiotem pracy doktorskiej. Trzeci rozdział, to bardzo osobista relacja, przedstawiająca dziewięć inspiracji i analiz własnych snów, opisanych przez doktoranta, odpowiadających tytułom dziewięciu grafik wydrukowanych w dwóch wersjach - druku cyfrowego UV i serigrafii, z użyciem farb fotoluminescencyjnych, będących jednocześnie częścią artystyczną pracy doktorskiej. I tak, są to: *Więzienie, Las, Piana, Matka, Ślady, Grzyby, Dwukot, Ojciec i syn, Cień*. Rozprawa doktorska mgr Jana Drozdy nie jest pracą naukową dotyczącą psychoterapii, czy historii sztuki - tak zresztą pisze sam doktorant.

Jest bardzo osobistą refleksją nad światem podzielonym na to, co jest racjonalne i podświadome. Racjonalne - bo widoczne i dotykalne. Podświadome - bo często wypierane i nie dopuszczane do naszego wnętrza. Rozprawa doktorska zawiera wiele cennych informacji o śnieniu, o metodach rejestracji marzeń sennych i o relacjach pomiędzy wyśnionymi metaforami, postaciami, czy zjawiskami, a sztukami wizualnymi. Wreszcie, czego życzy sobie doktorant i pisze o tym w zakończeniu rozprawy, jest próbą „zainteresowania tym wewnętrznym i nadal mało znanym obszarem ludzkiej świadomości, pomagając w ten sposób na nowo odkryć zapomniane, czy ukryte ścieżki w głąb siebie”. Oceniam bardzo pozytywnie rozprawę doktorską mgr Jana Drozdy.

OCENA PRACY ARTYSTYCZNEJ

Część artystyczna pracy doktorskiej mgr Jana Drozdy to kolekcja 18 grafik, wydrukowanych w dwóch wersjach - podstawowej, przy użyciu druku cyfrowego UV i dodatkowej, drukowanej sitodrukiem farbami fotoluminescencyjnymi. Doktorant taki sposób realizacji pracy doktorskiej uzasadnia następująco. W rozprawie, w części – *Forma*, pisze o możliwościach technologicznych istniejących w pracowniach grafiki artystycznej Uniwersytetu w Ostrawie, które pozwalają na zastosowanie obu technik graficznych jednocześnie. Mając do dyspozycji drukarkę druku cyfrowego, za pomocą promieni UV utwardzających druk na różnorodnych podłożach oraz znakomicie wyposażoną i technologicznie przygotowaną do wszelkich możliwych wyzwań pracownię serigrafii, trudno byłoby z tych możliwości nie skorzystać. W tej samej części – *Forma*, doktorant wspomina o ponownym wykorzystywaniu - „recyklingu materiałów” - użytych wcześniej blejtramów. To na te ramy naciąga czarne płótno - geotekstylinę, na której cyfrowo drukuje białą obrazy, nazwane przeze mnie podstawowymi, a potem tworzy do nich kolejne wersje, nadrukowując na czarne tło warstwę farb fotoluminescencyjnych. Doktorant uzasadnia taką metodę działania, jako istotną w odczytywaniu jego podstawowego zamysłu, którym jest zapis własnych snów za pomocą obrazów rejestrowanych w formie grafik na płótnie. Biel drukowana na czarne tło pozwala na skupienie uwagi i pokazywanie obrazów wyłaniających się z czerni, jak z otchłani snów, przeżywanych na jawie. Podobnie dzieje się w przypadku farb fotoluminescencyjnych, które na czarnym tle dają charakterystyczną poświatę, przypominającą efekt śnienia zapamiętanych podświadomie zjawisk, metafor czy postaci. W rozprawie doktorant pisze o wypracowanych przez siebie metodach zapamiętywania snów lub wybranych obrazów, podświadomie pozostających w pamięci po wybudzeniu się ze snu. Metody zapamiętywania swoich snów stosowało wielu artystów, m.in. Stanisław Ignacy Witkiewicz, pisząc o

swoich snach w powieściach. Witkacy, podobnie jak wielu innych, pozostawał pod wpływem teorii psychoanalizy Sigmunda Freuda. Doktorant pisze o teorii „nieświadomości zbiorowej” Carla Gustava Junga. Jung znał wcześniejsze badania nad treściami snów, które prowadził Sigmund Freud. To u Freuda, na podstawie zarejestrowanych snów, u wielu pacjentów pojawiły się elementy wynikające z ich osobowości. Sigmund Freud nazwał je „archaicznymi relikdami”. Carl Gustav Jung poszerzył tę teorię i nazwał „nieświadomością zbiorową o charakterze ogólnym”, w której istotną część stanowią archetypy, czyli obrazy symboliczne i metafory, odpowiadające fantazjom sennym. Carl Gustav Jung wyodrębnił zbiór archetypowych wzorców, stanowiących wyobrażenia i obrazy zawierające różne rodzaje emocji. Według Junga istnieje 12 archetypów. Są to: Persona, Cień, Animus i Anima, Stary Mędrzec, Matka, Ojciec, Jaźń, Niewinny, Sierota, Opiekun, Bohater i Twórca. Jan Drozd nadał następujące tytuły swoim grafikom. I tak są to: *Więzienie, Las, Piana, Matka, Ślady, Grzyby, Dwukot, Ojciec i syn oraz Cień*. W tej części rozprawy, gdzie doktorant analizuje bardzo szczegółowo przyczyny dokonywanych wyborów tematów swoich grafik; znajduje się wiele cennych informacji. Dowiadujemy się o pasjach i zainteresowaniach doktoranta. Czytamy o fascynacji pszczołami i pszczelarstwem, o obserwowaniu nieba, o zamiłowaniu do pieszych górskich wędrówek i o związkach uczuciowych z ojcem. Jan Drozd tworzy grafiki, które przedstawiają obrazy, zjawiska, przedmioty wprost zapisane w prowadzonym przez siebie dzienniku snów albo z pamięci, podświadomie narzucające się do graficznej realizacji. *Ślady, Cień* to są przykłady snów, których treść artysta zapisał w dzienniku. Grafiki powstałe z tych zapisów mają swoje wytłumaczenie, oparte np.: o przeżycia strachu w czasie sennych spotkań z drapieżnie wyglądającym niedźwiedziem, czy osobą szczególnie nieprzyjemną. Grafiki *Dwukot* czy *Grzyby* są kompilacją snów i historii rzeczywistego kota przygarniętego przez rodzinę Drozdów oraz fascynacji działaniem grzybów halucynogennych. Moją szczególną uwagę zwróciły dwie grafiki zatytułowane *Las* oraz *Ojciec i syn*. Pierwsza zatytułowana - *Las* - to cyfrowo wydrukowany widok lasu z numerami wypisanymi na pniach drzew. Jej wersja fotoluminescencyjna to świecące numery pozostałe na niewidocznych pniach. Groźny widok lasu przyśnił się każdemu, budząc nas ze snu. Świecące w ciemności numery, nawet na jawie wywołują skojarzenia z egzekucją drzew skazanych na ścięcie. Grafika - *Ojciec i syn* - to czarno biały obiekt, podobny kształtem do neolitycznego młotka. W wersji fotoluminescencyjnej przypomina maskę z wychodzącymi na wylot oczodołami. Drozd pisze o niezwykle silnym emocjonalnym związku z tą grafiką, która opowiada o ojcu artysty. Nie jest to sen, ale cała opowieść, w której dzieciństwo i życie w małej miejscowości, gdzie ojciec był nauczycielem historii, stanowi dominujący motyw. Jest to opowieść o świecie, który istnieje już tylko w sennych marzeniach artysty.

Podsumowując - zbiór 18 grafik wydrukowanych na czarnym płótnie i prezentowanych przez Jana Drozda, jest fascynującą podróżą przez marzenia senne, zapamiętane na jawie senne obrazy i urojenia oraz nieskończoną podświadomość artysty. Kolekcja grafik powstała po wieloletnich zainteresowaniach doktoranta tematyką śnienia. W tym czasie doktorant stworzył na własny użytek cały system zapamiętywania i klasyfikowania doznań sennych. Wyselekcjonował zbiór obrazów i metafor wprost wywodzących się ze snów lub pośrednio z podświadomości, pozwalających mu ułożyć zestaw archetypów na własny użytek. Przeglądając cały dorobek artystyczny, łącznie z dokonaniem malarskimi, graficznymi i prezentowanymi animacjami doktoranta mam wrażenie, że seria grafik stanowiących część artystyczną doktoratu ma szczególny charakter. Te grafiki są wyjątkowe, ponieważ nie są tylko jeszcze jedną kolekcją grafik wykonanych perfekcyjnie. One są czymś w rodzaju sesji terapeutycznej, którą przedstawił nam, niczego nie udając, Jan Drozd. Za tę szczerą i bezkompromisową wobec własnych świadomych, czy podświadomych stanów wyobraźni, jestem pełen szacunku.

KONKLUZJA

Na podstawie przedstawionej przez mgr Jana Drozdy rozprawy doktorskiej oraz pracy doktorskiej i po przejrzeniu dokumentacji dorobku artystycznego, a także pozostałej działalności, stwierdzam, że mgr Jan Drozd spełnia wymogi art. 186 Ustawy z dn. 20 lipca 2018 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce. Jednoznacznie pozytywnie oceniam dorobek artystyczny, zawartość merytoryczną rozprawy doktorskiej i wysiłek twórczy, włożony w realizację kolekcji grafik, stanowiących podstawę pracy doktorskiej. Biorąc pod uwagę wszystkie wymienione przeze mnie fakty, z pełnym przekonaniem popieram wniosek o nadanie mgr Janowi Drozdzie stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, przez Radę Naukową Instytutu Sztuk Plastycznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Prof. Jacek Szewczyk

